

Cíle vzdělávání

Vzdělávacím cílem by měla být kvalitativní i kvantitativní změna u jednotlivých dětí, a to v oblasti kognitivní (vzdělávací), afektivní (postojové) a psychomotorické (výcvikové). Učitel by měl být schopen analyzovat učivo a přitom respektovat výsledky jednotlivých dětí, měl by pracovat s dětmi aktivně, aby mohly do vzdělávání zasahovat.

Existují dva přístupy ke stanovení cílů:

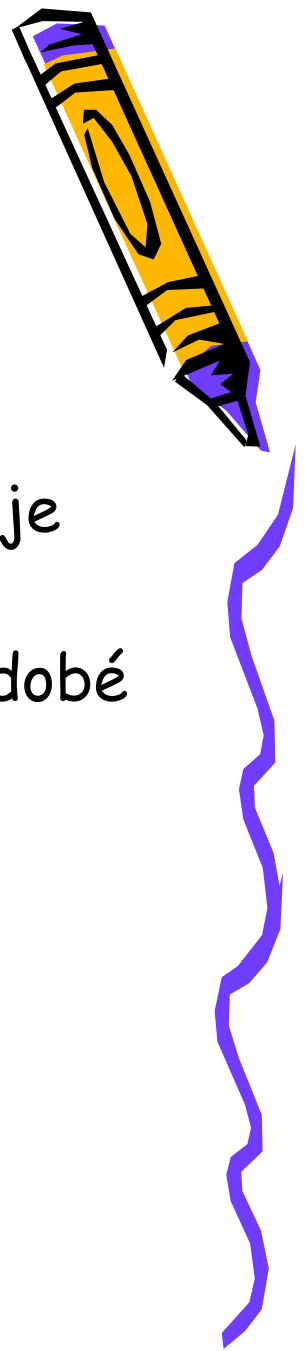
- zprostředkující model - předpokladem je efektivní, detailní dosažení předem stanovených obecných cílů vzdělávání
- vstřícný model - cíle obecné směřující k tvořivosti žáka, k rozvoji jeho sociálních, etických, estetických a dalších dispozic.

Cíle dávají výuce řád, pomáhají zvolit přiměřené metody vyučování i hodnocení.

Dělení vzdělávacích cílů

1. dle míry konkrétnosti: obecné (uváděny v kurikulárních dokumentech) a konkrétní (stanovuje učitel)
2. dle časového horizontu dosažitelnosti: krátkodobé (cíle vzdělávací nabídky či tematického celku) a dlouhodobé (dané stupněm vzdělávání)
3. podle složky osobnosti, kterou ovlivňujeme: kognitivní, afektivní a psychomotorické

Proč pracovat s cíli

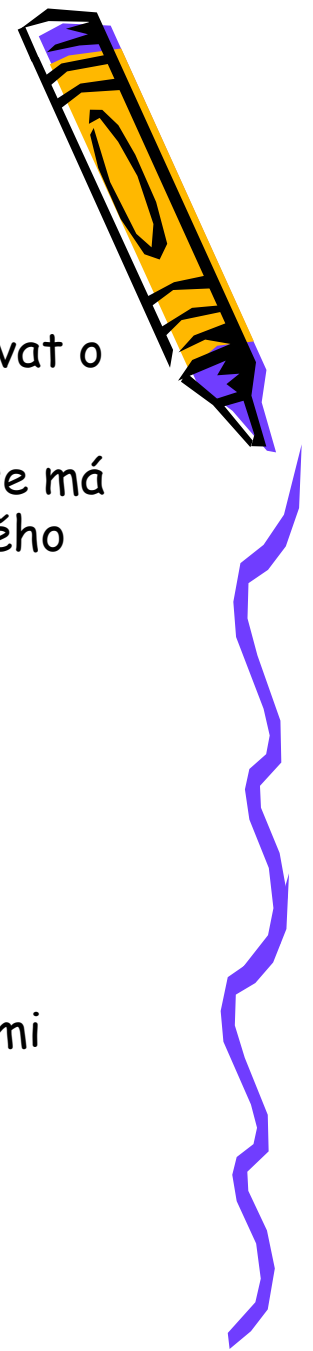

- je nutné vědět, čeho má být ve vzdělávání dosaženo a volit cestu k dosažení tohoto stavu,
- pro účinné zjišťování a hodnocení výsledků vzdělávání je hlavní stanovit jednoznačné a kontrolovatelné cíle,
- vhodně upravený vzdělávací cíl významně ovlivňuje učební činnosti dětí; ty se učí lépe, pokud znají konkrétní cíle a ztotožní se s požadavky na výkony.

Mezi nejčastější chyby patří cíle, které se ztotožňují s tématem vzdělávání; cíl, který se zaměřuje s popisem činnosti učitele; nebo pokud je vymezení výukového cíle příliš obecné, nejsou stanoveny podmínky, kvalita nebo jiná kritéria výkonu dítěte.

Požadavky na vzdělávací cíle - komplexnost

Učitel by měl v rámci tematického celku už od první chvíle uvažovat o vzdělávacích cílech ve všech třech dimenzích.

- Cíle kognitivní by měl učitel stanovit tak, aby věděl, co a jak se má dítě naučit. Dítě by mělo přesně pochopit, jaký výkon se od něho očekává.
- U afektivních cílů promýšlí učitel, jak a ve kterých rovinách příslušné téma může ovlivnit postoje dětí a jejich hodnotovou orientaci. Plánuje, kde budou moci děti polemizovat o určitém problému.
- Psychomotorické cíle učitel stanoví na základě toho, jaké dovednosti mají děti získat.

Povinností učitele je systematická práce se všemi třemi dimenzemi vzdělávacích cílů a akceptace jejich vzájemné souvislosti.

Požadavky na vzdělávací cíle - konzistentnost

- To znamená vnitřní vazbu cílů - podřízenost nižších cílů vyšším a závislost vyšších cílů na nižších. Tyto cíle se postupně odvozují: nejprve od cílů jednotlivých druhů škol na cíle tematických celků, a z nich cíle vzdělávacích aktivit.
- Vymezení cílů tematických celků a vzdělávacích aktivit je věcí učitele. Přitom není nutné, aby si učitel stanovil na každou vzdělávací aktivitu vzdělávací cíl.

Požadavky na vzdělávací cíle - kontrolovatelnost

Pokud se podařilo dítě naučit, můžeme posoudit jen na základě pozorování jeho činnosti. Stanovené vzdělávací cíle by měly obsahovat tato kritéria kontrolovatelnosti:

a) požadovaný výkon dítěte - lze pozorovat při jeho činnosti. K tomu se používá především tzv. aktivních sloves (např. dítě dovede vysvětlit, popsat, apod.). Významově nevhodnými slovesy jsou např. *vědět, znát, rozumět, chápat, oblíbit si, věřit, být přesvědčen*.

b) podmínky výkonu - za jejichž předpokladu má být výkon realizován, např. *samostatně, v časovém limitu*.

c) norma výkonu - vyjadřuje kvalitu výkonu ve vztahu k určenému cíli. Tato kritéria jsou snáze pozorovatelná u cílů kognitivních a psychomotorických.

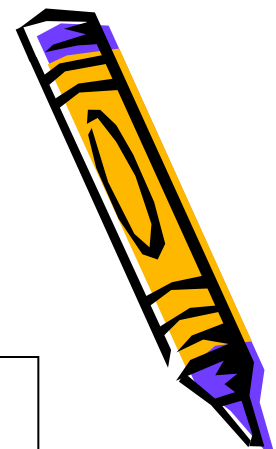
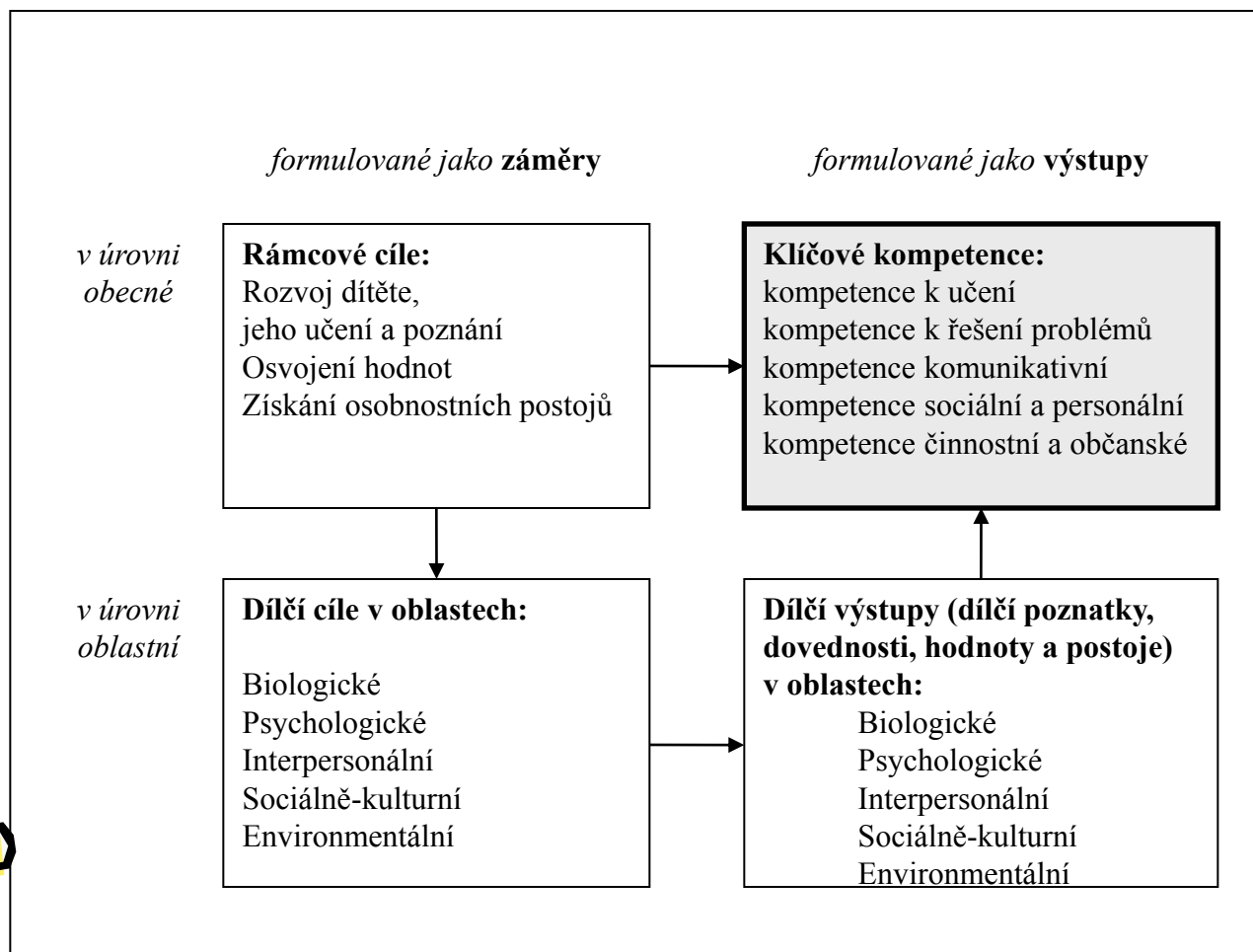
Požadavky na vzdělávací cíle - přiměřenost

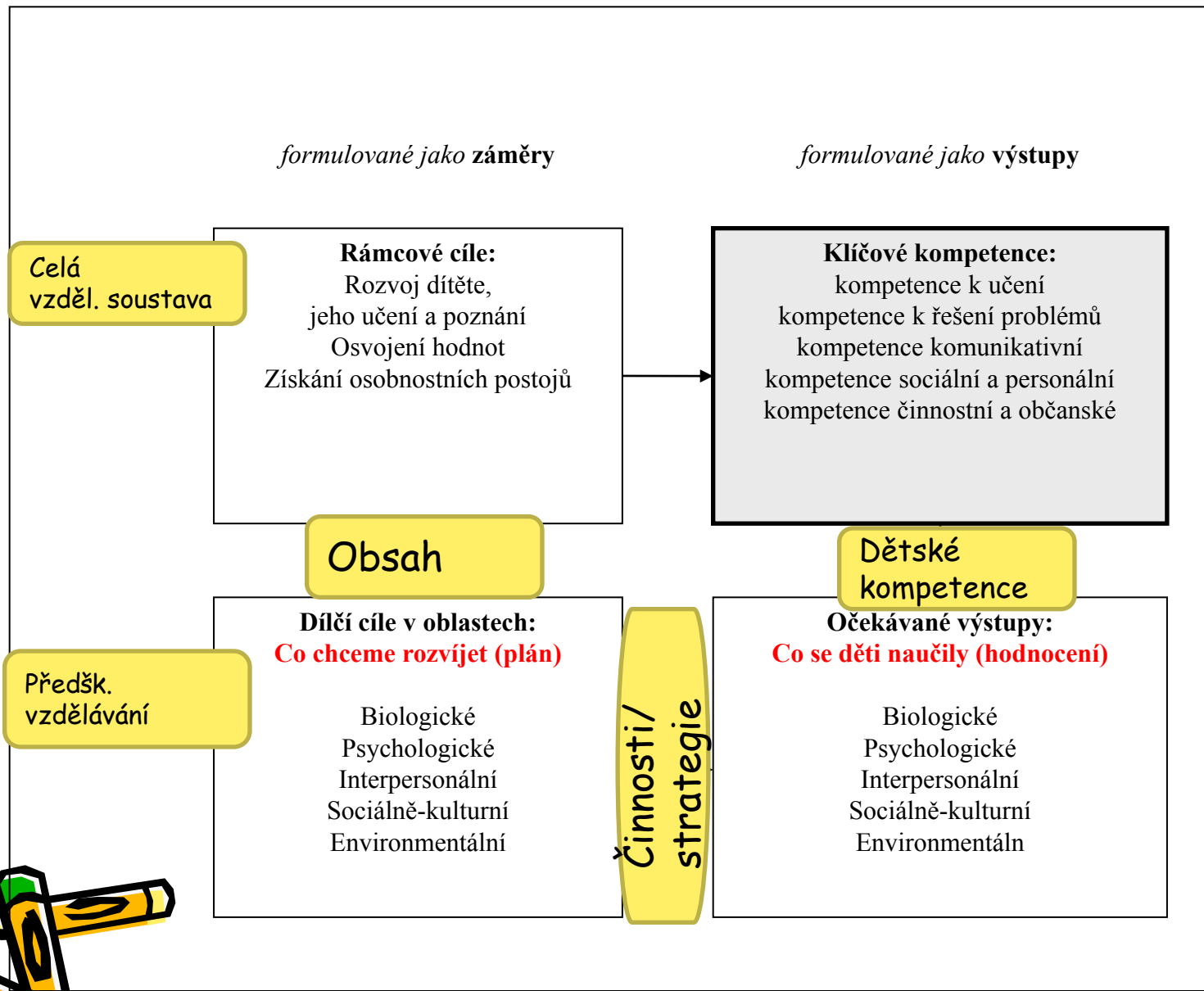
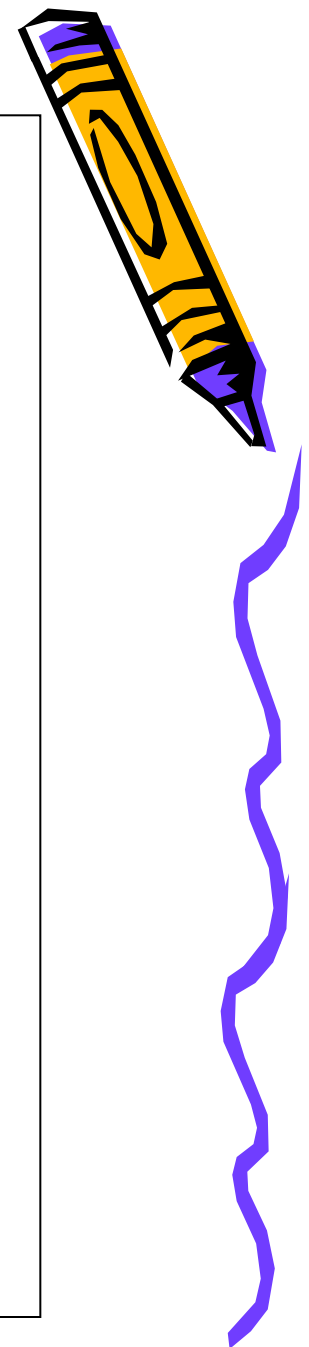

- To znamená stanovení cílů náročných tak, aby byly i zároveň splnitelné pro většinu dětí.
- Pouze učitel dokáže rozpoznat splnitelnost cílů z předchozího vzdělávání, může srovnávat stanovený cíl se skutečnými výsledky vzdělávání a je zároveň povinen znát úroveň jednotlivých dětí ve všech třech dimenzích vzdělávacího cíle.

Cíle vzdělávání v RVP PV

SKUPINOVÁ PRÁCE - obecné formulace kompetencí dítěte odcházejícího z MŠ

1. K učení - dítě chce aktivně objevovat svět, je všímavé a schopné dobrat výsledku.
2. Komunikativní - dítě se umí smysluplně vyjadřovat ve větách a vyjádřit své myšlenky a názory a pocity
3. K řešení problémů - dítě umí řešit samostatně problémy, nevyhýbá se jim, v případě potřeby ví, na koho se obrátit.
4. Sociální a personální - dítě umí fungovat v dětském kolektivu, umí se prosadit, ale i podřídít a respektovat ostatní.
5. Občanská a činnostní - dítě se o sebe umí postarat s ohledem na své okolí a respektuje pravidla.

Návaznost rámcových vzdělávacích programů v oblasti kompetencí

Předškolní vzdělávání:

1. Kompetence k učení
2. K. k řešení problémů
3. K. komunikativní
4. K. sociální a personální
5. K. občanské a činnostní

Základní vzdělávání:

1. Kompetence k učení
2. K. k řešení problémů
3. K. komunikativní
4. K. sociální a personální
5. K. občanské
6. K. pracovní

KOMPETENCE K UČENÍ

Předškolní vzdělání:

- soustředěně pozoruje, zkoumá, objevuje, všímá si souvislostí, experimentuje a užívá při tom jednoduchých pojmů

Základní vzdělání:

- samostatně pozoruje a experimentuje, získané výsledky porovnává, kriticky posuzuje a vyvozuje z nich závěry pro využití v budoucnosti

KOMPETENCE K ŘEŠENÍ PROBLÉMŮ

Předškolní vzdělání:

- řeší problémy, na které stačí: známé a opakující se situace se snaží řešit samostatně (na základě nápodoby či opakování), náročnější s oporou a pomocí dospělého

Základní vzdělání:

- samostatně řeší problémy: volí vhodné způsoby řešení: užívá při řešení problémů logické, matematické a empirické výzkumy

KOMPETENCE KOMUNIKATIVNÍ

Předškolní vzdělání:

- dovede využít informativní a komunikativní prostředky, se kterými se běžně setkává (knížky, encyklopedie, počítač, audiovizuální technika, telefon atn.)

Základní vzdělání:

- využívá informační a komunikační prostředky a technologie pro kvalitní a účinnou komunikaci s okolním světem

KOMPETENCE SOCIÁLNÍ A PERSONÁLNÍ

Předškolní vzdělání:

- ve skupině se dokáže prosadit, ale i podřídít, při společných činnostech se domlouvá a spolupracuje, v běžných situacích uplatňuje základní a společenské návyky, pravidla společenského styku; je schopné respektovat druhé, vyjednávat, přijímat a uplatňovat kompromisy

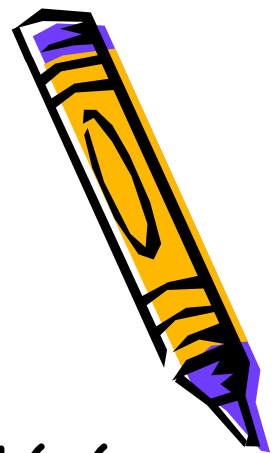
Základní vzdělání:

- účinně spolupracuje ve skupině, podílí se společně s pedagogy na vytváření pravidel práce v týmu, na základě poznání nebo přijetí nové role v pracovní činnosti pozitivně ovlivňuje kvalitu společné práce

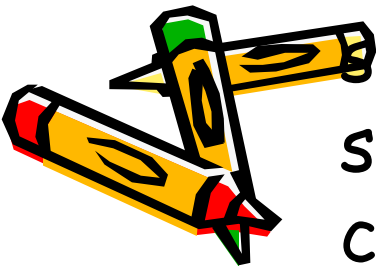
KOMPETENCE OBČANSKÉ

A ...

Předškolní vzdělání:

- má základní dětskou představu o tom, co je v souladu se základními lidskými hodnotami a normami a co je s nimi v rozporu, a snaží se podle toho chovat

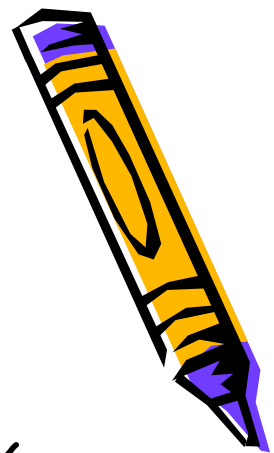

Základní vzdělání:

- chápe základní principy, na nichž spočívají zákony a společenské normy, je si vědom svých práv a povinností ve škole i mimo školu

...A ČINNOSTNÍ (PRACOVNÍ)

Předškolní vzdělání:

- svoje činnosti a hry se učí plánovat, organizovat, řídit a vyhodnocovat

Základní vzdělání:

- využívá znalosti a zkušenosti v jednotlivých vzdělávacích oblastech v zájmu vlastního rozvoje i své přípravy na budoucnost, činí podložená rozhodnutí o dalším vzdělávání a profesním zaměření

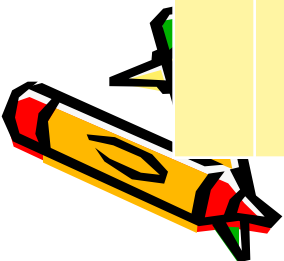

Ukázka tabulky PZMŠ

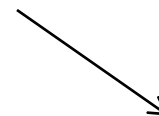
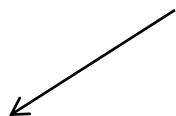
Kompetence podpory zdraví u dítěte na konci předškolního období - cílová kompetence dítěte ke klíčové kompetenci 3:
3 / 5 K PROBLÉMŮM PŘÍSTUPUJE AKTIVNĚ, ORGANIZUJE SVÉ ČINNOSTI, NEČEKÁ, ŽE JEHO
PROBLÉMY BUDE ŘEŠIT NĚKDO JINÝ.

	Jednotlivé dílčí cíle vzdělávání	Ukazatele dosaženého vzdělání
II.3	▶ Mít a hájit svůj názor.	▶ Obhajuje svůj názor adekvátní formou.▶ Nebojí se říci svůj názor.
III.2	❖ Dodržovat základní společenské normy komunikace.	❖ Domlouvá se, vyjednává.❖ Mluví srozumitelně, přiměřeně hlasitě...❖ Navazuje správnou formou kontakt s vrstevníky i s dospělými (oslovení, tykání, vykání...).❖ Neskáče do řeči, nechá domluvit.❖ Oslovuje děti jejich křestním jménem.❖ Pozdraví, rozloučí se.❖ Při mluvení se netočí zády.❖ Slušně požádá, poprosí, poděkuje.
III.3	❖ Chtít spolupracovat ve skupině a se skupinou.	❖ Neprosazuje se na úkor druhého.❖ Umí přijmout úkol.❖ Vyvívá snahu o dokončení společného úkolu.
V.4	■ Aktivně hledat řešení.	■ Odpadky po jiných uklízí takovým způsobem, aby neohrozilo svoje zdraví.■ Upozorňuje dospělého na škodlivé chování a radí se s ním o možné nápravě■ V různých situacích nabízí (vymýšlí) více řešení, diskutuje o nich.■ Všimá si nepořádku kolem sebe

Vzdělávací cíle

Klíčové kompetence dítěte předškolního věku

Vzdělávací obsah

Činnosti formulované v 5 vzd. oblastech

1. Dítě a jeho tělo (oblast biologická)
2. Dítě a jeho psychika (oblast psychologická)
2. Dítě a jeho psychika (oblast psychologická)
3. Dítě a ti druzí (oblast interpersonální)
4. Dítě a společnost (oblast sociokulturní)
5. Dítě a svět (oblast environmentální)

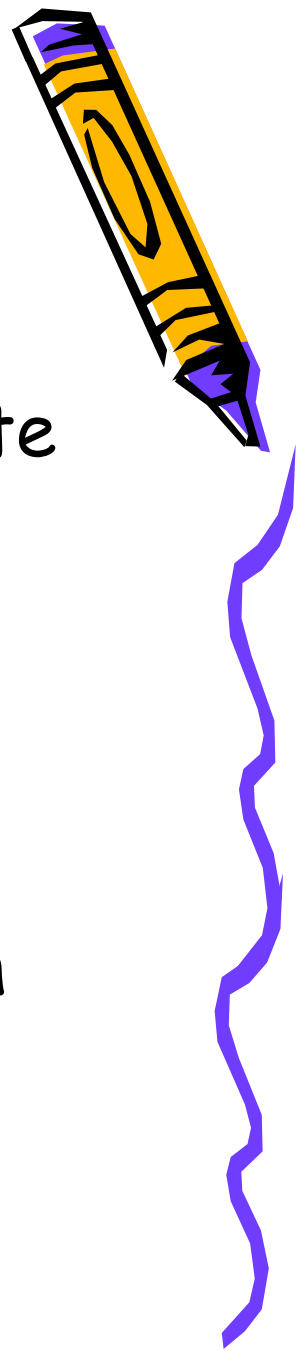
Cíle a výstupy vzdělávacích oblastí

Podmínky a vzdělávací strategie

1. Věcné podmínky
2. Životospráva
3. Psychosociální podmínky
4. Organizace
5. Řízení mateřské školy
6. Personální a pedagog. zajištění
7. Spoluúčast rodičů

Vzdělávací strategie

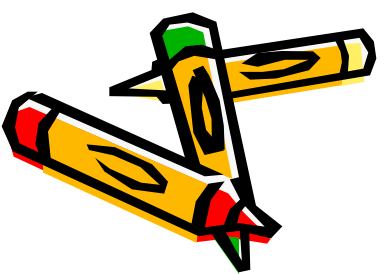
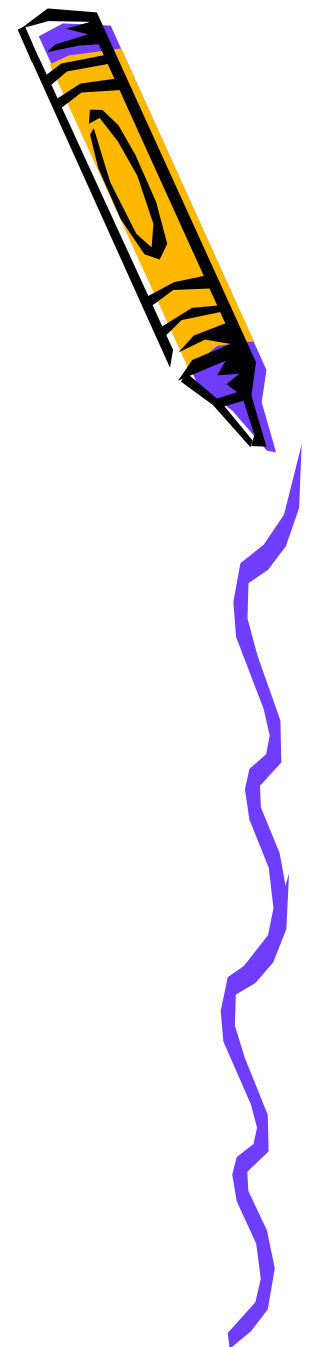
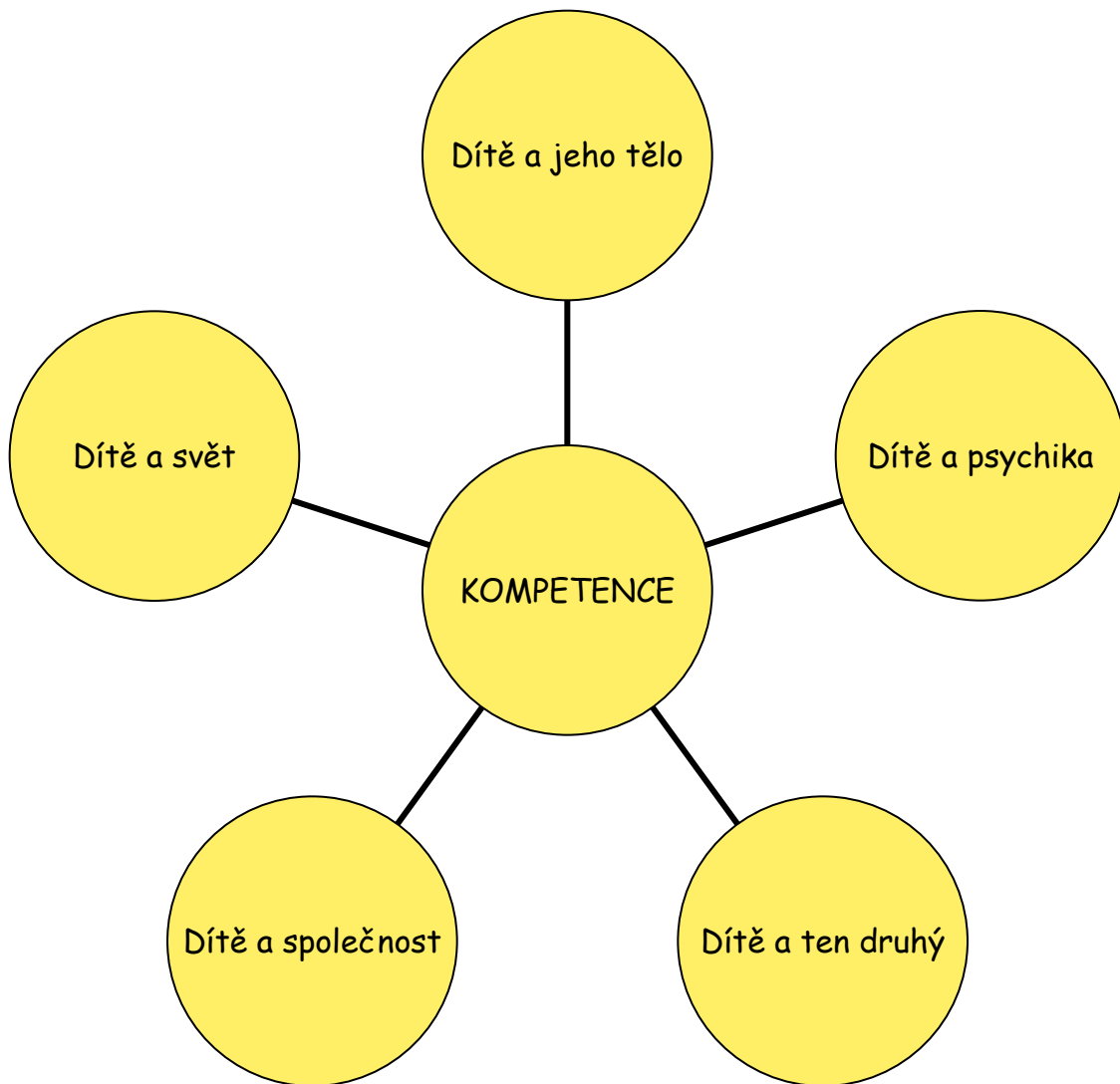

VZDĚLÁVACÍ OBLASTI

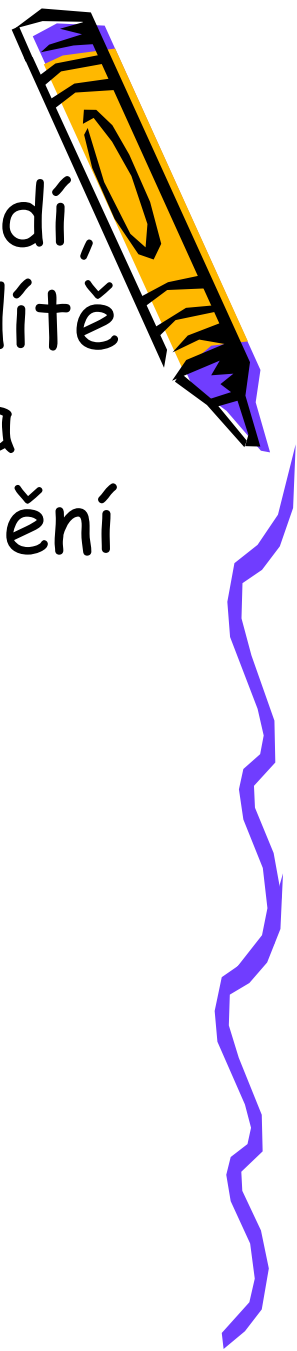
- *dílčí vzdělávací cíle* (co pedagog u dítěte podporuje)
- *vzdělávací nabídka* (co pedagog dítěti nabízí)
- *očekávané výstupy* (co dítě na konci předškolního období zpravidla zvládne)
- *rizika* (co ohrožuje úspěch vzdělávacích záměrů pedagoga)

Příklad kompetence:

- má elementární poznatky o světě lidí, kultury, přírody i techniky, který dítě obklopuje, o jeho rozmanitostech a proměnách; orientuje se v řádu a dění v prostředí, ve kterém žije

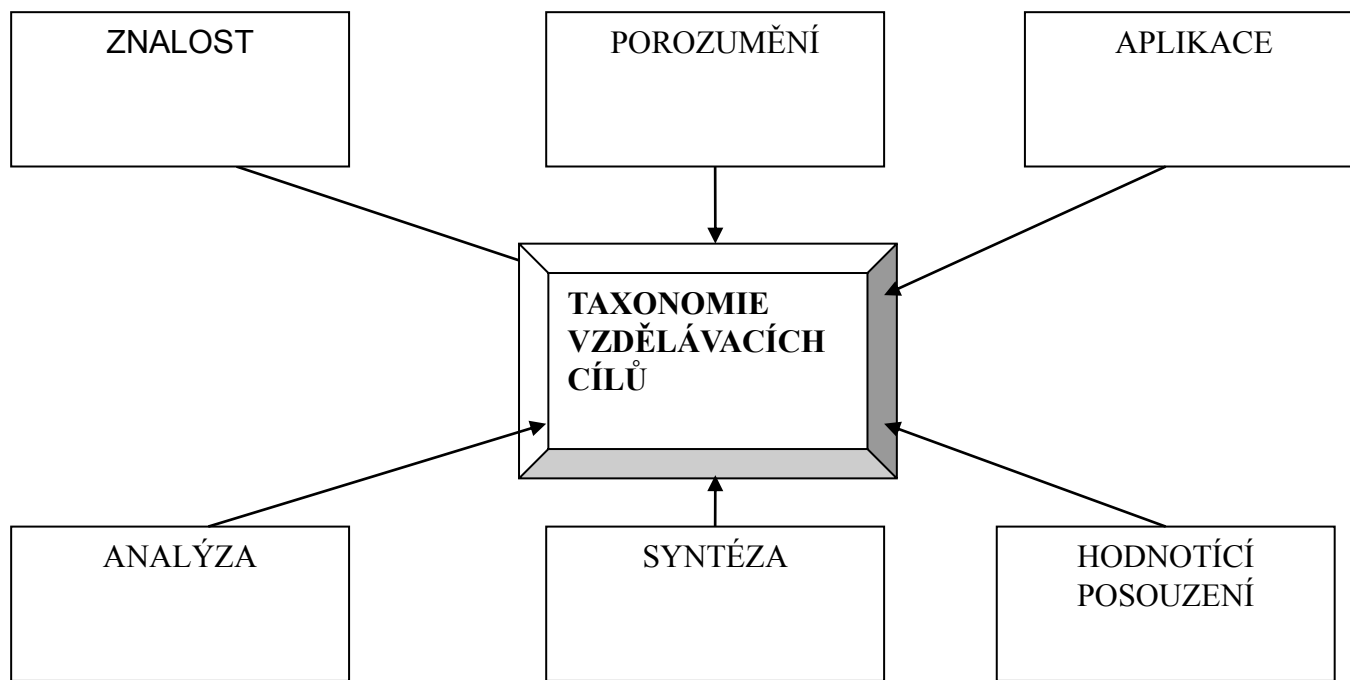
Výstupy skupinové činnosti:

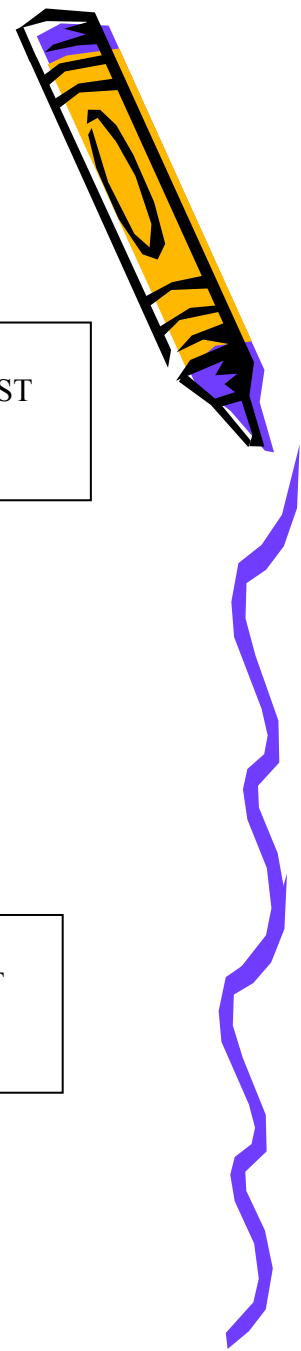
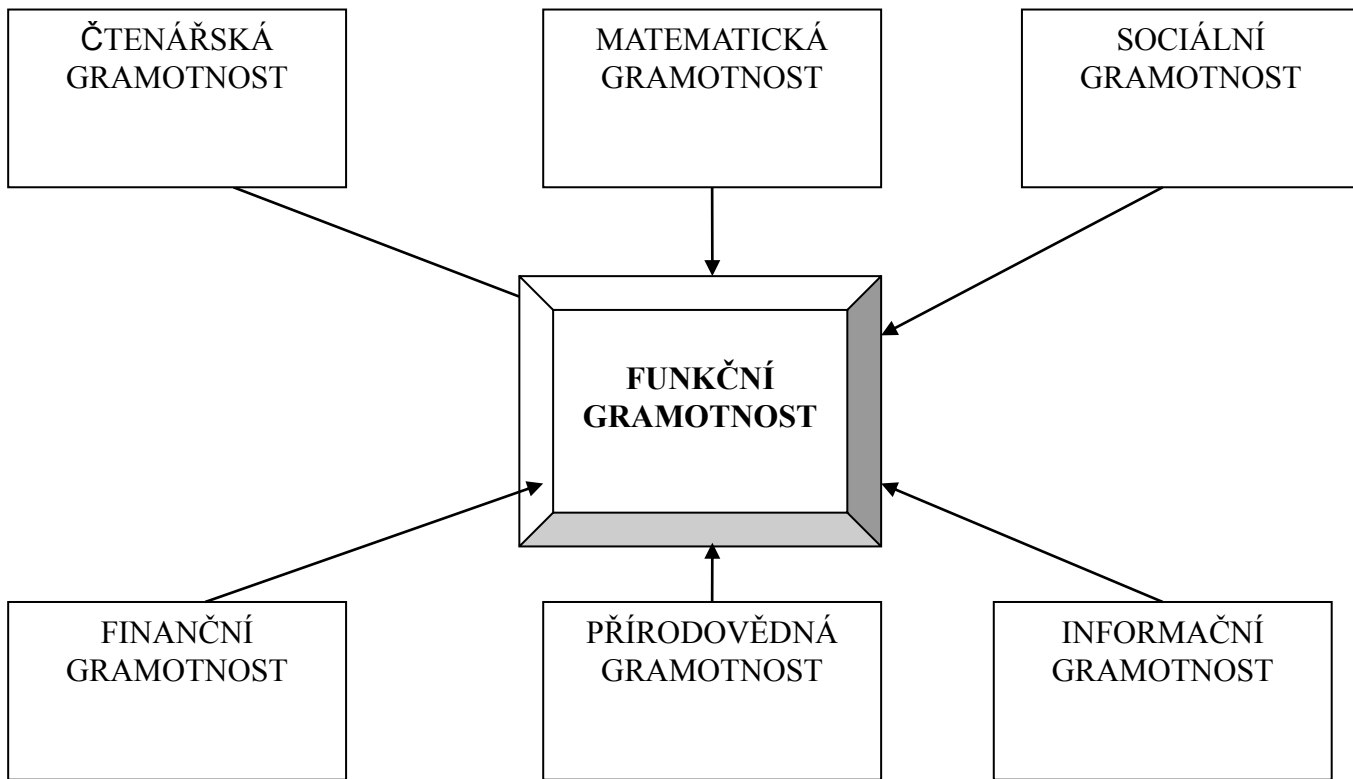

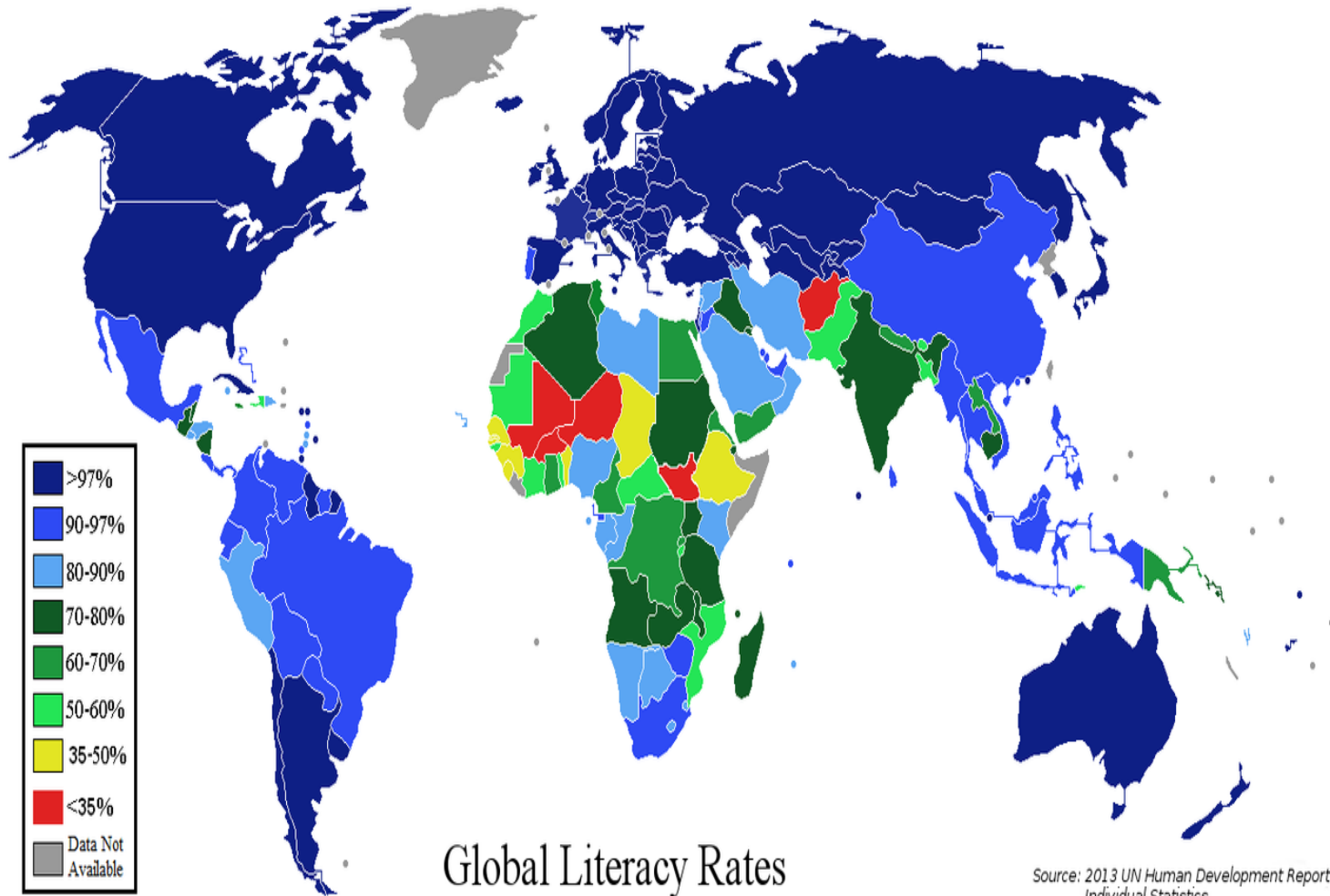
1. Biologická -
 2. Psychologická -
 3. Interpersonální - osvojení si elementárních poznatků, schopností a dovedností důležitých pro navazování a rozvíjení vztahů dítěte k druhým lidem (chápat, že všichni lidé (děti) mají stejnou hodnotu, přestože je každý jiný (jinak vypadá, jinak se chová, něco jiného umí či neumí apod.), že osobní, resp. osobnostní odlišnosti jsou přirozené
 4. Socio-kulturní - seznamování se světem lidí, kultury a umění, osvojení si základních poznatků o prostředí, v němž dítě žije (vnímat umělecké a kulturní podněty, pozorně poslouchat, sledovat se zájmem literární, dramatické či hudební představení a hodnotit svoje zážitky (říci, co bylo zajímavé, co je zaujalo)
 5. Environmentální - vytváření elementárního povědomí o širším přírodním, kulturním i technickém prostředí, o jejich rozmanitosti, vývoji a neustálých proměnách
- seznamování s místem a prostředím, ve kterém dítě žije, a vytváření poznání vztahu k němu

Bloomova taxonomie

Global Literacy Rates

LITERATURA:

BELZ, H., SIEGRIST, M. *Klíčové kompetence a jejich rozvoj.*
Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-479-6

KREJČOVÁ, V., KARGEROVÁ, J., SYSLOVÁ, Z. *Individualizace
předškolního vzdělávání.* Praha: portál, 2015. ISBN 978-
80-262-0812-9

Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání. 2018.

PASH, M., a kol. *Od vzdělávacího programu k vyučovací hodině.*
Praha: Portál, 1998. ISBN 80-7178-127-4

